

La fe sens òbra mòrta es

**« Cossí contunhar
de portar un
projècte occitan
collectiu dins un
monde que càmbia
fòrça ? ...**

Amics,

L'Amassada Generala de l'Institut d'Estudis Occitans se tenguet a Juèsa, en Ardecha a la debuta de mai. L'IEO d'Arièja i èra representat e me cal dire que sèm estats recebuts d'un biais remirable pel monde de Vivarés.

Ongan, èra l'escasença, pel president novèl de l'IEO federal de presentar le bilanç de la primièra annada d'exercici de la còla novèla. Tornèt sus la necessitat d'un burèu fòrt per poder contunhar le trabalh cap a la transmission e la socializacion de la lenga, la difusion culturala e artistica, la valorizacion de la recèrca o la comunicacion e l'edicion. Cal que l'IEO torne trobar sa plaça al centre de totes las autras associacions que fan per l'occitan.

Cossí contunhar de portar un projècte occitan collectiu dins un monde que càmbia fòrça ? Perque l'IEO demòra una fòrça essenciala dins la transmission e la defensa de la lenga occitana. Dins fòrça regions, seccions e associacions contunhan de fèr viure corses, publicacions, animacions culturalas, espectacles, rescontres e preséncia publica de la lenga. Aquela preséncia capuda es indispensabla. Mas se parlèt fòrça, tanben, de las dificultats actualas. La manca de benevòls per exemple.

Dins fòrça estructuras, son sovent les meteisses que pòrtan la màger part del trabalh dempuèi annadas.

La relèva arriba pas aisidament. Joves n'avèm pas fòrça e la question se pausa : cossí serà l'IEO dins trenta ans ? Quand les « joves » d'ara que se sarran de cinquanta ans seràn vièlhs, a son torn ? Le problèma es pas la manca d'interès per la lenga mas son benlèu las formas d'engatjament qu'an cambiat e avèm de respondre a aquelas questions. Las dificultats financièras son estadas tanben presentas dins les escambis. La bassa e la fragilitat de las ajudas publicas, le creis dels còstes e las exigéncias administrativas fan que la vida associativa ven un copacap.

Organizar eveniments, mantèner salariats o assegurar una accion culturala regulara demanda una energia de las bèlas. Ça que la aquela amassada es pas estada sonque de resignacion. Al contrari, mantunes participants insistiguèron sus la necessitat de tornar metre la creacion, la transmission e la visibilitat publica de la lenga al centre del projècte occitan. L'occitan pòt pas demorar una lenga sonque conservada ; deu tornar èsser una lenga de vida, de creacion e de preséncia dins la societat contemporanèa. Un autre punt important foguèt la question de la panoccitanitat. Dins una Occitània copada entre regions administrativas, sensibilitats localas o diferéncias dialectalas, fòrça intervencions tornèron d'èsser l'importància de servir una consciéncia comuna. L'IEO foguèt bastit sus aquela idèa : far viure una

lenga comuna dins sa diversitat, e ligar entre eles territòris fòrça diferents mas que sa cultura es la meteissa.

A Juèsa, aquò foguèt fòrça visible. Monde venguts de Gasconha, de Lengadòc, de Provença, de Lemosin o de Vivarés escambièron naturalament, cadun amb son biais de parlar mas amb la consciéncia clara d'apartenir a un ensemble mès larg. Èran presents tanben gents de las Valadas d'Itàlia que son interessats per crear una seccion de l'IEO dins las valadas, representants de la Val d'Aran e de la Guardia Piemontesa (Itàlia). Dins una passa que la tendéncia al replegament existís, aquela dimension panoccitana foguèt sentida pels participants coma una fòrça e benlèu una necessitat per l'avenir.

E foguèt benlèu aquò l'ensenhament màger d'aquesta amassada : l'IEO aurà un avenir sonque se capita de combinar enrasigament local e ambicion collectiva, transmission e creacion, memòria e reviscòl. L'associacion viurà se capita de gardar una fòrça collectiva, una volontat de trabalhar amassa e un desir partejat de fèr existir l'occitan dins le mond d'ara. L'AG faguèt un còp mès la pròva que la fòrça de l'associacion ven dels sieus ligams umans ; entre convivialitat, soscadissa e volontat de fèr, aquesta AG es estada una capitada vertadièra. De qué tornar en çò nòstre amb idèas novèlas e l'enveja de contunhar. L'engatjament associatiu, son importància per l'avenir de la lenga es confirmat, l'IEO d'Arièja i trobarà pistas e energias per contunhar son accion sul terren e atal entre totes, ac farem tot !

**Annia Wolf,
presidenta de l'IEO d'Arièja**

Qualques datas pel mes de Junh

02/06/2026

Montsegur

Visita del musèu e del talhièr de fabrica de penches (per la guitarra), repais... amb lo Cercle occitan Pèire Lagarda de Foish.

Contact e entresenhas :
cortiyvette09@gmail.com

06 51 41 57 78

07/06/2026

Bèllòc

Passejada istorico-botanica organizada pel COPOM

Contact :
c.copom@orange.fr
06 34 98 91 13

08/06/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa del Cercle occitan Prospèr Estieu a 18h15

Contact :
ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

11/06/2026

Foish

(Estanquet Roumieu)

Parladissa – Escambis en occitan a 18h

Contact :
cortiyvette09@gmail.com
06 51 41 57 78

22/06/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa del Cercle occitan Prospèr Estieu a 18h15

Contact :
ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

24/06/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de practica viva « Iogà del ríser » a comptar de 9h30.

Contact :
ieo09@orange.fr
05 81 06 03 88

25/06/2026

Foish

(Estanquet Roumieu)

Parladissa – Escambis en occitan a 18h

Contact :
cortiyvette09@gmail.com
06 51 41 57 78

Dimenge 7 de junh

**Passejadas
al long del Toire**

GRATIS

*Paisatges del Toire e sas gargantas
Istòria de las fargas a la catalana,
Botanica, Geologia...*

9h30 : Accueil devant la mairie poste à Saint-Quentin. **Contacte :**
9h45 : Covoiturage pour les forges de Queille **06 89 61 66 30**
10h : Promenade botanique le long du Touyre **06 34 98 91 13**
12h : Pique-nique
14h : Présentation des forges de Queille

Lieu de rdv 9h 30

Lieu de rdv 10h ou 14h

OC OFFICE PUBLIC
Ariège
CERCLE OCCITAN
del País d'Oïmes e de Mirapèis

EMISSIONS DE RÀDIO

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - De còr e d'òc sus Radio Transparence 93.7FM

Cada dimars de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha sus Radio Couserans 94.7FM

Qué s'es passat en mai ?

Amassada Generala de l'IEO Federal

Juèsa
8, 9 & 10 de mai de 2026

Glèisa de Juèsa

Passejada istorica e botanica Calhop – 31 de mai de 2026

Per astre, lo calimàs de la setmana aviá desaparegut e es per un temps agradiu que se debanèt aquela passejada a Calhop, al ran de Pàmias. Lo matin, conduits per Cristèla e Alan, saberuts entre totis, la còla d'afogats de la lenga nòstra s'encaminèt a pas de galejon cap a la vièlha glèisa, s'arrestant per remirar orquidèas, latairon o tantaravèl. A miègjorn e mièg, las taulas foguèron aprestadas jols arbres pròche de l'òrt medieval per se regalar de carnsalada e de cocons. La vesprada, Danièl contèt l'istòria de Calhop del sègle XII (epòca de la construccion) al temps de vuèi (la bòrda, lo reviscòl en lòc "natura e cultura". La visita s'acabèt per la descobèrta de l'òrt medieval e per una corteta passejada al long del riu per véser la cauçada e, de luènh, lo barri del Folon ont arribava, i a temps, lo bac que traversava l'Arièja. Una plan polida jornada.

Cronicas atal

Delirium espés

Ma maire me vòl pas donar pan, que non li aja donat poma.
 De quuna poma ?
 Poma del perièr.
 Me'n vau trobar le perièr se me vòl donar poma.
 Le perièr me vòl pas donar poma, que non li aja donat cambajon.
 De quun cambajon ?
 Del vegetarian qu'es a virar vegan.
 Me'n vau trobar le vegetarian qu'es a virar vegan se me vòl donar cambajon.
 Le vegetarian qu'es a virar vegan me vòl pas donar cambajon, que non li aja donat còp de pè al chol.
 De quun còp de pè al chol ?
 Del que te sacodís las piuses.
 Me'n vau trobar las piuses se me vòlon donar còp de pè al chol.
 Las piuses me vòlon pas donar còp de pè al chol, que non lor aja donat atots.
 De quun atots ?
 D'atots que te met las idèas en plaça.
 Me'n vau trobar la plaça se me vòl donar atots.
 La plaça me vòl pas donar atots, que non li aja donat un nom.
 De quun nom ?
 Nom de familha.
 Me'n vau trobar la familha se me vòl donar un nom.
 La familha me nomma : Ontsap.
 Nommi la plaça
 Placi un atots
 L'atots s'achola
 Le chol cambajona
 Le cambajon pomeja
 Pomegi ma maire
 E ma maire me dona pan.

Le Cabòs

Cronica d'Alan Vidal

Pas de chança !

Coma cada an per las vacanças de Nadal un jove que demorava cap a París, veniá ençò de son oncle se reviscolar a l'aire pur de la campanha. Tanben li disián Nebot. Ac sabètz, totes les ciutadans quand passan ençò nòstre se creson en país conquist e per ac provar aquel gojat, un vanturla de primièra, ne mancava pas una per bavardejar. Al vilatge les dròlles de son atge qu'èran pas tanpauc gatonets de febrìer se trufavan d'el e se risián de sas pretencions desmesuradas.

Aquò rai per s'amuser o fèr despièits le Nebot, le Peironet e le Basilhon les tres complicités s'endevenián de plan coma. Cada ser tot en folastrejant, ajudavan le Basilhon qu'aviá en carga d'apasturar una mièja dotzena de vacas, dos o tres jorgas e autant de vedèls. Le paire del Basilhon velhava les tres gojats que desconèsson pas de tròp e que compliquèsson l'obratge amb tot le seriós que caracteriza un boièr experimentat.

A la lusor flaca d'una ampola electrica entatarinada, las ocupacions mancavan pas : netejar las grépias, emplenar les rastelièrs, carregar balas de palha, engranar la passada, tirar qualques bosas, fèr le palhat... Dins la doça calor de l'estable barricadat, vivián una brava passa agradiva solament desrengada al moment d'abeurar le tropèl.

A jorn falit caliá alandar las pòrtas, destacar cada bèstia e las sièguer ducas le rèc e puèi un còp coflas d'aiga tornar embarrar. Gran de pebre dins la mèl : le vaquièr deviá daissar la doçor tant agradiva per s'anar refrescar al buf torrat de l'ivèrn sovent amalit de pluèja o de nèu. A cada còp le paure Basilhon èra forçat d'anar abeurar tot sol, ja que sos dos amics refusavan de l'acompanhar.

Per jòc, un ser de granda fred que les candelons penjavan als tets, decidisquèron de tirar al sòrt chi aniriá abeurar. Pr'aquò fèr le Basilhon marmusèc una formula tan magica coma malonèsta qu'atribuèc al Nebot le privilègi de se n'anar amoissar las coconhetas.

L'endeman le "parisenc" mocat e revenjaire prepausèc de tirar una pèça de moneda e sul pic causisquèc la trenca ; les dos autres s'avisèron plan de l'engana mas per esparnhar la supèrbia del vacancièr, l'acceptèron. La man neutra e malbiaissuda del paire lancèc naut la pèça rossa de 10 francs que destatarinèc un cabiron, repalmèc e rodolèc sul carriòl, per s'arrestar apugada a la telièra... tota dreita !

Èra pas de creire, sa coquinariá l'aviá traït e coma se ditz : "de se creire tròp rusada la mandra s'arrapèc al tracnard ! »

Cronica de Claudina Solhà

Tempes de vacanças

Aquelis periòdes que demoran encara plan gravats dins ma memòria (mes non dèvi cap èste la sola).

Mèma se corresponian a trebalhs pro peniblis, en particular quand calia fèr l'èrba, qu'èra estonas agradiuas, bluas coma las aimi en estiu. Perque, deishint de pension, que tornava a trobar les mèvis, e les vesins. E sustot les Parisièns qu'arribavan. A saber mos oncle, tanta e cosins, que venguian passar una mesada al país, entram julhet e agost.

Aquí, le mèu còr que's desbarrava. Que portavan novèlas de la capitala. E nosautis, les joesis, que parlàvam d'un flòc de causas : le Torn de França (avisses partidis aishús Bobet, Anquetil, Polidor), la vida dins escòlas diferentas, jòcs inconegudis encara ací, projectes per la seguida...

E ma tanta, regenta, que m'ofria libes, les mèvis tresaus. Per exemple tant que fu en primari : *Au pays du soleil* (ont la mèva imaginacion me portèc en Provença), *Bridinette* (una filhòta de la vila, malauta, que descobria la campanha). Pueish un còp al colètge : *La petite Fadette* (un pauc sorcièra ça disian) e *La case de l'oncle Tom* (que'm mièc al còr de l'esclavatge). Quinis monds non'm desobriren, aquelis obratges !

Un aute avantatge dels Parisièns : que mos venguian ajudar, la vrespada, a fèr l'èrba. E aquò que mos arremontava. Un brave còp de man dels adultes ; les cosins, elis, qu'avian sustot l'impression de s'amuser. E le grand interès que consistava a vrespalhar, qu'amb Mamai-la-Vielha aviam puejat a Terç, le maitin, amb l'asinat de disnar : pan, salsissòt o patè, fromatge, vin, cafè, e aiua de la sorga del riu, tan fresca.

E, devèrs la fin del sejour, mon oncle que mos miava, dedens la sèva autò plan confortabla, visitar lòcs encara inconegudis dels joesis, coma per exemple Montsegur (ont descobrí l'existença dels Catars), o encara arribar entrò la mar, a Canet, per un dia memorable ont traversèrem le desfilat de la Pèira Lisa, e passèrem per un flòc de camps de vinhas (plan diferent d'açò que vesiam a Bocenac).

Solament, un mes qu'èra lèu passat. E que calia que se'n tornèssen, deishant-mos orfanèls, le còr pro macat.

D'autas personas tanbens que portavan cambiaments del temps de las vacanças. Papà (que demorava aishús la comuna del Pòrt) que'm venguia cercar en motò, e que passàvam amassa una setmana a Ezes, mè tard als Ortrigons. Qu'anàvam a la festacion de Massat. Quina jòia de véser tant de gens, de descobrir manètges, d'ausir de polidas musicas !

O encara qu'anava véser, un còp o dus, mon oncle e ma tanta d'Ardèla. El, regent, qu'ensajava de'm fèr pus o mens de leçon. Mes ela, costurèra, que'm bastia cal díser cad'an una raubeta, a mon gran plaser. Que'm brembi de la una en particular, blanca e nera carreuada, que portè longtemps, e que's transformèc en faudilha quand le mèu còs cambièc.

D'autas personas que venguian encara en vacanças al vilatge, e que'm portavan de que desobrir'm l'esperit. Que pensi a Margarida de l'Avajon, una femna plan agradiua, tostemp sorisenta. Que legia magazines, e, de còps, que'ls me prestava ; que descobria causas a la mòda. Que'm tornan en particular recèptas de cosina, que copiava aishús un papèr, e qu'ensajava pueish d'aprestar. Mes que'm mancava tostemp un ingredient o dus.

Tot aquò que s'acabava a la rentrée, ont me'n tornava en pension, demorant las autas vacanças, en particular las de Nadal, ont arribarian les Parisièns, portant-me un libe o dus, e mema, un còp, un transistòr ! Quina chança !

QUÉ DEMORARÀ ?

Qué demorarà al ser sul lindal de passar
D'aquel sòmi desvelhat que creguèrem intemporal,
Ont totjorn un deman que se pòt soscar
Esfaçava del present las tristas retornèlas ?

Le corrent nos portava als confins de l'oblit,
L'horizont semblava pas ni una tòca, ni una fin.
De bonas intencions le sac n'èra emplenat,
E la senta pujava cap a çò qu'es dit destin.

De nòstras fes, de nòstras leis, al jorn que s'escurís,
S'ausirem enfin l'accent de vertat
E se tendrem encara dins le moment complit
Le cap dels fials d'una trama teissuda d'eternitat ?

Levat que les « ja » e al mè les « perquè »
Nos nèguen al fons d'ondas de las consciéncias abolidas,
Quand l'espèr ven crit, que le fuòc ven lenha,
E que s'obrís le cèl als dobtes d'una vida.

Jacques Pince (12-03-2026)

Escapa

Escapa, la vaquí qu'arriba l'ardida ardada arsinada de sang, lo fum volastrejaire se'n ven en eissamada nos zonzonejar als ausidors e nos tartugar del fisson! Pièger qu'en parçan palunenc de Ventre-blaus*, s'es començat l'agarriment de la moissalinada, en invasion generalizada, per far empache de nos gausar gausir d'un momenton a bon aire!

S'aparar d'aqueles chucaires pegoses es escomesa de mal complir. Es qu'al revertar d'un abelhaire, se cal cargar una burqà moscatièra integrala a la semblança d'un Barbà-Papà, o tal coma un porcèl a l'ast en tot onchat del grais d'un flambador, es que se cal atostonar la codena de cap en sòla, e mai los vestits, d'un daquòs repulsiu? D'unes recomandan per complement de se provesir d'un nisador per ratapenadas, de trapèlas especialas a emanacion de CO₂ o d'un lum letal atractiu, i podèm apondre plantas de limoneta o braçalet de farlabica e sabi pas qué encara.

Estrategias mesas en òbra, mantes còps de badas, per empachar las fissonadas dolentas e lo prusir de las botiòlas que nos remandan, moquets, en retirada al segur de l'interior d'un membre. S'imaginar sauve es error prigonda, un d'aqueles embarrassaires s'es forçadament resquilhat per dintre. Venjança! Aqueste d'aquí va cargar per Bèucaire, fòrt e mòrt lo cal espotir coma una merda! Es atal que la Despacha a la man en mena de tapeta, (del Midi Libre o del Diari se vos agrada melhor que faràn tot autat mestier) se comença la caça desprietadosa. Aquel finàs alateja ras de la lampa, ramba-te d'aquí se gausas! D'una ziga-zaguetada acrobatica aquel arlèri volaire ven d'esquivar un emplastre del revèrs. Ont es passat? Gaita-lo, ufanós coma un pesolh sus una camisa blanca, s'es pausat al plafon, serà lèu plegat! De l'ajocador d'una cadiera es a mand de se trucar lo còp final, quand l'èsser qu'avèm l'astre de costejar aconselha, a justa rason o cal ben reconéisser, l'ataca quimica per salopejar pas la pintura. Un rajolàs de bomba d'insecticid biò fa s'acabar venceira la lucha (cal pas trantalhar de protegir la natura mas que siá biò o non lo mosquilh se'n chauta, s'escai parièr per el). L'endeman dins las localas del jornal que faguèt bona ajuda (levat dins las del Diari que se demanda amb aquel nom perqué se pòt pas chalar de lo veire paréisser cada jorn), s'anonça que van escampar per carrièras la nuèit venenta unas potingas radicalas que van rasclar tota aquela moissalina, prevenda benvenguda per las bèstias manjairas d'insèctes. Aquò rai, aurem enfin léser de nos airejar un pauc al moment de l'aperitiu!

Ventreblau: escais-nom de la gent dels parçans de palunalha: Aigas-Mòrtas (Gard), Peirac de Mar (Aude), Mauguïò, Gigean, Frontinhan, Usclàs (Erau) aquel chafre vendriá de la fèbre dels paluns que fariá venir lo ventre blau?

Joan-Pèire Sanchez